Terhi Heinilä, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja tasa-arvo-osasto, Minna Viuhko, sosiaali- ja terveysministeriö, turvallisuus- ja terveysosasto,
2.6.2025

Hallituksen vuosikertomus 2024; eduskunnan hyväksymät lausumat työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa ja ministeriöitänne koskevin osin

Eduskunnan lausumat liittyvät Tasa-arvovaltuutetun kertomukseen eduskunnalle 2022 K 1/2022 vp – EK 40/2022 vp ja Tasa-arvopoliittiseen selontekoon. Hallituksen vuosikertomukseen 2024 on koottu toimenpiteet, joita lausumien johdosta on ryhdytty. Tämän lausunnon tiedot on koottu vuosikertomuksesta niitä tarpeellisilta osin päivittäen. Lisäksi todetaan STM:n kanta lausuman voimassa pitämiselle tai poistamiselle.

Tasa-arvovaltuutetun kertomukseen liittyen eduskunta edellytti, että valtioneuvosto 1. selvittää tasa-arvovaltuutetun toimivallan laajentamisen risteävän syrjinnän tilanteisiin, 2. selvittää syrjinnän uhrien oikeussuojan vahvistamiseksi 3. laatii mahdollisimman pikaisesti tarvittavat täsmennykset ja lisäykset lainsäädäntöön vuokratyössä sekä määräaikaisissa ja vaihtelevan työajan työsuhteissa työskentelevien raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisemiseksi 4. laatii tasa-arvolain 6 pykälään lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan työnantajan velvoite on ennaltaehkäistä seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa häirintää ja 5. laatii tasa-arvolain 6 pykälään lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan työnantajan velvoite on ennaltaehkäistä seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa häirintää. **Lausumat voi pitää edelleen voimassa.**

STM toteaa, kuten vuosikertomuksessa on esitetty, että Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:49) sisältää tasa-arvopolitiikan tavoitteet vuoteen 2032 asti. Selonteossa todetaan, että on syytä kattavasti selvittää ja arvioida tasa-arvolain kokonaisuuden toimivuutta. Arvion perusteella tulisi valmistella tasa-arvolain kokonaisuudistus kattaen tasa-arvon edistämisen, syrjinnän, oikeussuojan ja valvonnan. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan mahdollisesti vuonna 2026 toteutettavaksi tasa-arvolain toimivuutta koskevaa selvitystä, jossa on mahdollista saada tietoa myös edellä mainittuihin kohtiin (1, 2 ja 5) sisältyvistä kysymyksistä. Myös seksuaalisen tai sukupuoleen perustuva häirinnän ehkäisyä voidaan mahdollisesti tarkastella tasa-arvolain toimivuusarvioinnin yhteydessä. Meneillään olevan hallituskauden aikana seksuaalista häirintää pyritään vähentämään mm. selvittämällä seksuaalisen häirinnän torjumisen hyviä käytäntöjä yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa. Tarkoituksena on luoda verkosto, jonka tavoitteena on vahvistaa seksuaalisen häirinnän vastaisia toimia yhteiskunnassa, erityisesti keskitytään digi- ja verkkohäirinnän kitkemiseen.

Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu, että erityisesti raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja. Ohjelma ei sisällä asiaan liittyviä lainsäädäntötoimia. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä työelämässä on verrattain yleistä ja kohdistuu erityisesti naisiin. Kolmikantainen Työelämän tasa-arvo ja perhevapaat -

työryhmä etsi keinoja raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisyyn. Työryhmä teetti joulukuussa 2024 julkaistun oikeudellisen selvityksen ko. syrjinnän estämisestä. Ryhmän toimikausi päättyi 2/2025, jolloin se julkaisi 14 toimenpide-ehdotusta sisältävän muistion. Suositusten mukaisia toimia, ml. lainsäädäntöehdotukset, pyritään käynnistämään syksyllä 2025.

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittiseen selontekoon liittyen eduskunta on edellyttänyt, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle seuraavan tasa-arvopoliittisen selonteon vuoden 2031 loppuun mennessä ja väliraporttina selvityksen selonteon toteutumisen edistymisestä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä. Lisäksi eduskunta edellyttää tasa-arvosuunnittelua ja tasa-arvovaikutusten arviointia parannetaan ja vahvistetaan julkisessa hallinnossa ja lainvalmistelussa. Eduskunta myös edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin raskaudesta ja vanhemmuudesta johtuvan työsyrjinnän ehkäisemiseksi (raskaus- ja perhevapaasyrjinnän ehkäisytoimista tietoa yllä). **Lausumat voi pitää voimassa.**

Tasa-arvopoliittisen selonteon väliraporttia on tarkoitus valmistella sosiaali- ja terveysministeriössä siten, että se voidaan antaa eduskunnalle vuoden 2027 aikana.

Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan, että tasa-arvon edistäminen huomioidaan talousarvioprosessissa, keskeisissä uudistuksissa ja hankkeissa. Hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan 2024-2027 on koottu ministeriöissä tehtävät sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen edistämistoimet hallituskaudelle. STM koordinoi ja seuraa työtä. Valtioneuvoston toiminnallisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmien verkosto kehittää valtavirtaistamista ja jakaa hyviä käytäntöjä ministeriöiden välillä. Ministeriöiden omat toiminnalliset tasa-arvotyöryhmät ovat jatkaneet työtään tasa-arvon edistämiseksi ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi omilla hallinnonaloillaan. Huhtikuussa 2025 valmistui arviointiselvitys ja suosituksia ministeriöiden toiminnallisista ja henkilöstöpoliittisista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista. Suosituksiin perustuen toimintaa voidaan kehittää valtioneuvostossa. Virkakuntaa on myös koulutettu sukupuolten tasa-arvosta kaikille viranomaisille avoimen verkkokurssin avulla. Selvitys sukupuolitietoisen budjetoinnin hyvistä käytännöistä valmistuu kesäkuussa 2025. Lisäksi vuosittain tehdään seuranta talousarvioesitysten tasa-arvoyhteenvedoista sekä sukupuolivaikutuksien arviointien määrästä hallituksen esityksissä. Vuonna 2021 23 prosentissa hallituksen esityksiä on arvioitu sukupuolivaikutuksia tai kuvattu muuten sääntelyn kohdentumista tai nykytilaa sukupuolen mukaan. Vastaavat osuudet vuosina 2022-2024 olivat 26%, 19% ja 32%. Valtavirtaistamisen seurantatiedot on kevään 2025 aikana viety Hankeikkunaan. Aiemmin seurantatiedot olivat saatavilla vain hallituskauden lopussa osana tasa-arvo-ohjelman loppuraporttia.
https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/hanke/147260/kuvaukset

Terhi Heinilä, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja tasa-arvo-osasto, Minna Viuhko, sosiaali- ja terveysministeriö, turvallisuus- ja terveysosasto,
2.6.2025

Lausunto liittyen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn

Tasa-arvoselonteko

VNS 7/2010 vp – EK 51/2010 vp

Eduskunta yhtyy hallituksen linjauksiin tasa-arvon edistämiseksi ja edellyttää, että

4. turvakotipaikkojen määrä ja alueellinen kattavuus nostetaan Euroopan neuvoston suositusten mukaiselle tasolle ja huolehditaan palvelujen saatavuudesta kaikille turvaa tarvitseville; rahoituksen jatkumisesta myös vuoden 2012 jälkeen

4. Suomen turvakodeissa on keväällä 2025 yhteensä 228 perhepaikkaa. Pirkanmaalle on avautumassa kesän 2025 aikana kolme uutta paikkaa asiakkaille, joiden turvakotijakso muuten katkeaisi aktiivisen päihteidenkäytön vuoksi. Tämän jälkeen Suomessa on 231 turvakotipaikkaa.

Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan turvakotien palveluiden saavutettavuutta pyritään vahvistamaan. Turvakotipaikkoja tulee lisätä hallitusti ja vaiheittain sekä seurata ja arvioida turvakotipalveluiden tarvetta paikkalisäysten jälkeen. Tämä edellyttää rahoituksen kasvattamista pitkäjänteisesti ja pysyväisluonteisesti. Budjettikehyksiin tuleville vuosille varattu rahoitus turvakodeille (27,55 milj. eur/vuosi) ei kuitenkaan mahdollista turvakotipaikkojen määrän lisäämistä, eikä vuodesta 2026 alkaen myöskään nykyisen paikkamäärän ylläpitämistä. Mikäli rahoitustaso ei nouse vuodesta 2026 alkaen, niin turvakotipaikkoja ja todennäköisesti kokonaisia turvakoteja joudutaan lakkauttamaan. Tämä ei olisi linjassa Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden, eikä hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, ja kääntäisi viimeisen kymmenen vuoden hyvän suunnan, jolloin turvakotipaikkojen määrää on kasvatettu määrätietoisesti.

Minna Viuhko, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2022

K 7/2022 vp – EK 52/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:

5. selvittää ja toteuttaa lainsäädännön tai toiminnan muutokset, joilla turvataan ihmiskaupan uhrien turvallinen ja tuettu asuminen,

5. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) julkaisi uudet turvakotien laatusuositukset alkuvuodesta 2025. Niiden mukaan (s. 32) ”(I)hmiskaupan kohteeksi joutuminen voi olla peruste turvakotipalvelun asiakkuudelle, jos ihmiskauppaan sisältyy lähisuhdeväkivaltaa tai olosuhteet ovat muulla tavalla sellaiset, että turvakotijakson aloittaminen vastaa uhrin avuntarvetta.” Ensisijaisesti lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille tarkoitettua turvakotipalvelua voidaan laatusuositusten mukaan ”antaa myös lähisuhdeväkivaltaan rinnastuvien syiden vuoksi apua tarvitsevien henkilöiden auttamiseen, jos apu vastaa uhrin avuntarvetta eikä avun antaminen aiheuta haittaa tai vaaraa muille turvakodissa oleville.”

THL on aiemmin, vuonna 2021 valmistuneessa selvityksessään todennut, ettei ole tarkoituksenmukaista säätää nimenomaisesti ja ainoastaan ihmiskaupan uhreille suunnatusta asumispalvelusta, vaan palvelujärjestelmää voitaisiin kehittää muilla toimilla.

Minna Viuhko, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

VNS 5/2022 vp – EK 67/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto:

4. ryhtyy toimiin väkivallan vastaisen työn vakinaistamiseksi ja sen rakenteen selvittämiseksi.

4. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii poikkihallinnollinen Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE), josta säädetään valtioneuvoston asetuksella (1008/2016). Toimikunta on asetettu kolmannelle toimikaudelle tammikuussa 2025 ja kokoonpanoon kuuluu keskeiset ministeriöt sekä alaista hallintoa, uutena jäsenenä myös hyvinvointialueiden edustus. NAPE-toimikunta valmistelee parhaillaan kolmatta Istanbulin sopimuksen kansallista toimeenpanosuunnitelmaa vuosille 2026–2033.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on kirjaus ”Hallitus arvioi kuntia ja hyvinvointialueita velvoittavan lainsäädännön tarvetta väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamisessa.” Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan lainsäädännön tarpeen arviointia, jonka osana punnitaan erilaisia vaihtoehtoja vahvistaa väkivallan vastaisen työn rakenteita.

Minna Viuhko, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö